

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

No1

2026
yanvar

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[™]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 902 sahifa.
2026-yil, yanvar

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УЗБЕКИСТАНА.....	26
Каракулов Фарход Зайпудинович	
TRANSPORT TIZIMIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	33
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARNING SIFAT MENEJMENTI TIZIMINI BAHOLASH	38
Achilov Ilmurad Nematovich	
TURIZM OBYEKTLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	45
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li	
КАЧЕСТВО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОБЛЕМНЫХ КРЕДИТОВ	51
Алиева Сусанна Сейрановна	
ВЛИЯНИЕ ЛИБЕРАЛИЗАЦИИ И РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ НА РАЗВИТИЕ ОВЦЕВОДСТВА И КАРАКУЛЕВОДСТВА В ГЛОБАЛЬНОМ МАСШТАБЕ	58
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
BARQAROR INVESTITSİYALAR: IQTISODIYOTDAGI ROLI VA DOLZARBLIGI	65
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KRAUDFANDING – BARQAROR RIVOJLANISHNI AMALGA OSHIRISH UCHUN INNOVATSION MOLIYAVIY VOSITA SIFATIDA.....	71
Ashurova Oltin Yuldashevna	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	78
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI UCHUN BARQAROR BREND QIYMATINI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	84
Bekmurod Davlatmurotovich Ollaberganov, Zilola Baxramovna Abdikarimova	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	89
Atajanov Kamal Atavayevich	
AVTOTRANSFORMATORLARNING TASHQI MAGNIT MAYDONINING MATEMATIK MODELI	96
Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Baxriddinov Begzod Alibek o'g'li	
O'ZBEKISTON VA JAHON AMALIYOTIDA BUDJET MUASSASALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING RIVOJLANISHIGA RETROSPEKTIV TAHLIL	101
Berdiyev Toshkenboy Panjiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: RISKGA ASOSLANGAN YONDASHUV VA AMALIY MEKANIZMLAR	108
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT BAZASINI MUSTAHKAMLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	113
Shayxiev Boburbek Ulug'bekovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING KONSEPTUAL MODELI.....	120
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	

GEODEZIYA VA GIS TEXNOLOGIYALARINING INTEGRATSIYASI.....	125
Ziynura sabirova	
RESPUBLIKADA UY-JOY QURILISHI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGINING O'RNI	129
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА АО «УЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ» В УСЛОВИЯХ СТРУКТУРНЫХ РЕФОРМ.....	133
Кадилова Шарофат Амоновна	
KASBLARNI MODERNIZATSIYA QILISH VA MEHNAT BOZORINING YANGI MODELINI BARPO ETISH	139
Ruziyev Oybek Abdumuminovich, Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL BIZNESINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	143
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
QISHLOQ JOYLARIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	148
Amaniyazova Rayhan Bayniyazovna	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ СОЛНЕЧНЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	153
Кудратов Афзалхужа Рустамович, Далмурадова Наргиза Нуриллаевна, Шогучкаров Санжар Кодирович	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	161
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	
INNOVATSION BANK EKOTIZIMLARINING TIJORAT BANKLARI RIVOJLANISHIDAGI ROLI	165
Aliyev Hasan Rayimjonovich	
ANALYSIS OF FACTORS OF INTENSIVE ECONOMIC GROWTH IN UZBEKISTAN	171
Sharipov Kamil	
SUN'IY INTELLEKT – TO'RTINCHI SANOAT INQILOBINING ASOSI.....	176
Kalonov Muxiddin Baxriddinovich	
KORXONALARDA MOLIVAVIY BOSHQARUVNING TASHKILY VA IQTISODIY MASALALARI	187
Jumayev Samariddin Ziyodullaevich	
YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASI ASOSIDA KICHIK BIZNES FAOLIYATINI OSHIRISH YO'LLARI	193
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TALABALARDA O'Z-O'ZINI TARTIBGA SOLISH KO'NIKMALARINING RIVOJLANISHIDA INTERAKTIV TA'LIM PLATFORMALARINING O'RNI	198
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Gulnora Abdullo qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING XORIJIY TAJRIBASI	203
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
XORAZM VILOYATIDA KAMBAG'ALLIK DARAJASINING O'ZGARISHI VA BU JARAYONGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	208
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
IQTISODIY-MATEMATIK VA SSENARIYLI YONDASHUVLARDAN FOYDALANIB SANOAT RIVOJLANISHINI BAHOLASH VA PROGNOZLASH	213
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich, Qayumova Nurafshona Ulug'bek qizi	
EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINING DOLZARBLIGI	217
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	

LEGAL AND INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS	222
Yovkochev Sherzod	
ICHKI AUDIT FUNKSIYALARINING ICHKI NAZORATNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	228
Tursunov Shohruxmirzo Baxtiyor o'g'li	
MOSH DONINI YANCHIB OLIHDA QO'LLANILADIGAN QURILMANI LOYIHALASH	232
Qurbanov Abdimalik Jo'rayevich	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SAMARADORLIKNI BAHOLASH: INSTITUTIONAL MECHANISMS, NUMERICAL SOLUTIONS AND PRACTICAL APPLICATIONS	239
Sarvar Saidov Xayrulloevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI DOIRASIDA UNING INFRATUZILMASINI TASHKILIY-IQTISODIY MECHANISMS TAKOMILLASHTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR	244
Tashov Mizrob Maxmudovich	
DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARIDA INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MECHANISMS	251
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
ФИНАНСЫ И ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	257
Айматова Фарида Хуразовна	
ZAMONAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA RAQAMLI TECHNOLOGIYALARNING ROLI	263
Salayeva Dilafro'z Aybekovna	
ДИАГНОСТИКА СИНХРОННОГО ДВИГАТЕЛЯ НА ОСНОВЕ ИЗМЕРЕНИЯ ВНЕШНЕГО МАГНИТНОГО ПОЛЯ	267
Пирматов Нурали Бердярович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Мамуров Алмас Жумабой угли	
XORIJIIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA XUSUSIYATLARI	275
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В СДЕЛКАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ	279
Ли Илларион Георгиевич	
KO'P YADROLI CPU VA GPU ARXITEKTURALARIDA DIFFERENTIAL TENGLAMALARNI SONLI YECHISH UCHUN PARALLEL ALGORITMLARNI ISHLAB CHIQUISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	284
Ismailov Shixnazar Rashid o'g'li, Ubaydullayev Farrux Fathulla o'g'li, Odilov Asliddin Isoq o'g'li	
СИСТЕМАТИЧЕСКОЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ — ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКИ	291
Муталов Абдуазим	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNING HUDUDIIY TARKIBI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	295
Ermamatov Shonazar Jumakulovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA SIYOSATI: INSTITUTIONAL VA RAQAMLI ISLOHOTLAR	302
Sobirov Yo'ldoshboy Ro'zimboevich	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIY-IQTISODIY SALOHIIYATI VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	310
Tuyev Abdurahmon Yusubovich	
ТЕМИР YO'L STANSIYALARIDA STRELCALI O'TKAZGICH QURILMALARI BO'YICHA YO'L QO'YILGAN NOSOZLIKLAR VA ULARNING TAHLILI	315
Yunusova Gulshanoy Umarali qizi	

SANOAT KORXONALARIDA ASOSIY FOND LARDAN VA ISHLAB CHI QARISH QUVVATIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	320
Ulashev Xubbim Askarovich	
TURLI YO'L SHAROITLARIDA TO'QNASHUV PAYTIDA TORMOZLASH VA BOSHQARUV PARAMETRLARI	324
Uralbayev Anvar Ubaydullayevich	
YANGI YARATILGAN MAHALLIY DURAGAY PILLALARNI YAKKA CHUVISH NATIJALARINING TAHLILI.....	328
Sobirov Qo'ziboy Erkinovich	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMAT KO'RSATISHNI ZAMONAVIY YO'LLARI.....	332
Boboqulov S.B.	
TARJIMON DASTURLARIDA MULTITILLARNI TASNIFLASH: MAVJUD YONDOSHUVLAR VA MUAMMOLAR	338
Maxmudjanova Sayyora Yashin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ICHKI AXBOROT TIZIMLARINING MODERNIZATSIYASI ORQALI ISHLAB CHI QARISH JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISH	343
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
NEFT VA GAZ TERMINOLOGIYASINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI.....	349
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Quryozova Gulshan Akmal qizi	
УСИЛЕНИЕ РОЛИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ В ДОСТИЖЕНИИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УЗБЕКИСТАНЕ	355
Гимранова О. Б.	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA OPERATSIYALARINING AHAMIYATI.....	361
Yuldashev Fozil Turapovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI HISOBLASH VA UNDIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	373
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ВЛИЯНИЕ КАЧЕСТВА ПУБЛИЧНОГО ФИНАНСОВОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ДИНАМИКУ ЭКОНОМИКИ	377
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
DIVIDEND SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHDA FOYDA SIFATI VA FOYDANI BOSHQARISHNING TA'SIRI.....	383
Eshev Furqat A'zamovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ УМНЫМ ГОРОДОМ НА БАЗЕ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ С ОРИЕНТАЦИЕЙ НА ЧЕЛОВЕКА	388
Рахимова Мадина Шухрат кизи	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA HISOB SIYOSATINING USLUBIY JIHATLARI	393
Toshpo'latov A. A.	
MOLIYAVIY HISOBOT ISHONCHLILIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	398
Zufarova Zilola Rahim qizi	
RAQAMLI PUL TIZIMINING KORRUPSIYA VA YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHDAGI INSTITUTSIONAL AHAMIYATI.....	403
Putatov Dilshod Xaqberdiyevich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA SOLIQ HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	408
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
АКТИВИЗАЦИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИНВЕСТИЦИЙ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ В УСЛОВИЯХ ПРИАРАЛЬЯ (НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН).....	411
Жоллыбеков Хурмет Бахыт улы	

KORPORATIV MUNOSABATLAR ISHTIROKCHILARINING HUQUQLARINI HIMOYA ETISH VA TA'MINLASHNING HUQUQIY-IQTISODIY SHAKLLARI	416
Rustamova Dilbar Rustamovna	
IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARI	423
Ismadiyarov Alisher Abduraxmon o'g'li	
METALLURGIK TEXNOGEN CHIQINDILARDAN KAMYOB METALLARNI AJRATIB OLISH TEXNOLOGIYASI	427
Qayumov Oybek Azamat o'g'li, Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Abdullayev Farruh Odiljon o'g'li	
TRANSCHEGARAVIY ELEKTRON SAVDONI TAKOMILLASHTIRISHDA XO'JALIK ALOQALARI LOGISTIKASI	434
Yakubov Maksadxan Sultaniyazovich, Jumaboev Behzod	
YASHIL IQTISODIYOTGA INVESTISIYALARNI JALB QILISH	443
Raimjanova Madina Asrarovna	
O'ZBEKISTONDA ZARGARLIK XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	448
Azizova Roxila Baxodir qizi	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATIDA INVESTITSİYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	452
Isakova Naima Ikromjonovna	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR IQTISODIYOTIDA AJ "HUDUDIY ELEKTR TARMOQLARI" MOLIYAVIY BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASH YO'LLARI	459
Bo'ranboyeva Shoira Rustamovna	
"QISHLOQ HUDUDLARIDA XOTIN-QIZLARNING BARQAROR TURMUSH TARZINI TA'MINLASHDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARINING O'RNI VA AHAMIYATI"	466
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi, Niyozova Ruxsora	
SMART TOURISM KAK INSTRUMENT USTOYCHIBOYO RAZVITIYA TURISTSKIX REGIONOV: MEJDUHARODNYY OPIYT I REGIONALNAYA ADAPTIATSIYA	471
Usmanova Aziza Baxodirovna	
XUFIYONA IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RIVOJLANTIRISHNING TUTGAN O'RNI	477
Atamurodov To'liqn To'ymurodovich, Mamatkulov Salimjon Rahmonkulovich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
IQTISODIYOTDA TURIZM O'RNINI STATISTIK TAHLILINING XALQARO STANDARTLARI VA TAJRIBALARI	482
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH TIZIMIDA BANK KREDITLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	489
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDAN MOLIYAVIY RESURLARNI JALB ETISHDA SUVEREN KREDIT REYTINGLARINING O'RNI	494
Mamadaliyev Poziljon Mansurjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLAR RIVOJLANISH HOLATI TAHLILI	500
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
MILLIY SANOAT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INSON KAPITALINING O'RNI	506
Yunusov Foziljon G'ulomqodirovich	
XONDIZA KONI POLIMETALL RUDALARINI FLOTATSIYALASHDA REAGENT REJIMINI TAKOMILLASHTIRISH	511
Shodiyev Abbas Ne'mat o'g'li, Egamberdiyev Baxtiyor Barat o'g'li	
EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALARI BO'YICHA MUDDATI O'TGAN DEBITOR QARZDORLIKNI ANIQLASHDA RAQAMLI SOLIQ NAZORATI MONITORINGINING QO'LLANILISHI VA SAMARADORLIGI	517
Tashmuxeamedov Dilmurod Mirabzalovich	

SOLIQ SALOHİYATIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING TA'SIRI	522
Jurayev Xusan Atamuratovich	
IMPROVING MECHANISMS FOR ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS	528
Sobirov A. Abdurasul	
MINTAQADA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI	533
Masharipov Sardorbek Farxadovich	
TECHNOLOGY-DRIVEN VISITOR MANAGEMENT SYSTEMS FOR ENHANCING MUSEUM EXPERIENCE AND PERFORMANCE	539
Ibroximova Aziza Abbasovna	
XALQARO MOLİYAVIY INSTITUTLARNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	545
Kurbonbekova Moxichexra Turobjonovna	
NAVOIY KON-METALLURGIYA KOMBINATIDA "AQLLI KON" KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISH TAJRIBASI	551
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
INVESTITSIYA JARAYONLARINING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHGA STRATEGIK TA'SIRI	556
Ibrohimov Behzodbek Baxromjon o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SAVDO KORXONALARI FAOLIYATINING TASHKILY VA IQTISODIY XUSUSIYATLARI	562
Toxirova Gullola Mirkamolovna	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ СТРЕЛКОВОГО СПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	568
Юсупов И.	
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	573
Тарават Абдул-Салам	
MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASH TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISH ZARURATI	581
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
MUQOBIL ENERGIYA VOSITALARINI JORIY ETISH HOLATINING STATISTIK TAHLILI	586
Ashurov Azizbek Ergash o'g'li	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	592
Qurbanova Muazzam Fazliddinovna	
MEHMONXONA SANOATIDA ESG TUSHUNCHASI VA UNING AHAMIYATI	596
Xusenova Mexrangiz	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKCHILIK ASOSIDA HUDUDLARNING INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISH	600
Amirova Dilshoda, Usmonova Shahrinoz Ilhom qizi	
MINTAQQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANISHIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINING ROLINI EMPIRIK JIHATDAN TAHLILI	605
Bekbergenov G'ayrat Shuxratovich	
NITROGEN FIXATION CHARACTERISTICS OF AZOLLA CAROLINIANA UNDER THE INFLUENCE OF HEAVY METAL (CR ⁶⁺)	610
Sh. Azimov, E. Egamberdiev, S. Turabdajanov	
EKOLOGIK TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT SIYOSATI VA NORMATIV-HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNING TA'SIRI	616
Mirzayeva Nilufar Sabirjanovna	

«O'ZBEKNEFTGAZ» AKSIYADORLIK JAMIYATIDA «ESG» STANDARTLARINI JORIY ETISH	622
Ibragimova Saodat Abdumo'minovna, Xusainov Ravshan Raximovich	
O'ZBEKISTON SANOATINING HOZIRGI HOLATI VA IQTISODIY KO'RSATKICHLARI DINAMIK TAHLILI	627
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
SOLIQ TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASH: KLASSIK VA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	634
Ugay Darya Sergeevna, Raxmonov Doniyor Ixtiyor o'gli, Mamanov Alisher Umbarovich	
MEVA-SABZAVOTCHILIK TARMOG'INING EKSPORT SALOHİYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINING DINAMIK TAHLILI	642
Ergashev Jamshid Axmadaliyevich	
KORXONALAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI	647
Jamoliddinov Jobirbek Bohodir o'g'li	
KICHIK BIZNES SEKTOR FAOLIYATI IQTISODIY BARQAROR RIVOJLANISH OMILI SIFATIDA	652
Batirova Raxima Abdujabbarovna, Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich	
MINTAQALAR MIQYOSIDA FARMATSEVTIKA SANOATINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR MAQSADLARI HAMDA ULARNI TA'MINLASH MEXANIZMLARI	656
O'taganova Umida Egamberdi qizi	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA INVESTITSION FAOLIYATNI BOSHQARISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	663
Nazirova Sayyora Baxtiyorovna	
MAHALLIY JUN TOLALARINING GEOMETRIK VA FIZIK-MEXANIK XOSSALARINI NOTO'QIMA MATOLAR ISHLAB CHIQUVCHILAR TEXNOLOGIYASI NUQTAI NAZARIDAN TADQIQ ETISH	667
Ermatov Shavkat Qulmatovich, Omonturdiyev Ortiq Eshboyevich	
TADQIQOT DIZAYNINI ISHLAB CHIQISH JARAYONIDA GIPOTEZALARNI SHAKLLANTIRISH, O'ZGARUVCHILAR TIZIMINI TANLASH VA EKONOMETRIK IDENTIFIKATSIYA STRATEGIYASINI ASOSLASH	671
Usmonov Maxsud Tulqin o'g'li, Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TURIZM XIZMATLARI BOZORI HOLATI VA UNING MUAMMALARINI TAHLIL QILISH USULLARI	678
Xudayberganov Dilshod Tuxtabayevich	
O'ZBEKISTONDA AKSIYADORLIK JAMIYATLARI AKSIYALARI NARXINI O'ZGARISHI TAHLILI	682
Ibragimov G'anjion G'ayratovich	
QASHQADARYO VILOYATIDA IJTIMOY-IQTISODIY TIZIMLARNI SAMARALI BOSHQARISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	688
Alimov Fazliddin Xalimovich	
TEMIR YO'L TRANSPORTI QUYMA DETALLARINING KIMYOVIY TARKIBI VA MEXANIK XOSSALARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI TADQIQ ETISH	693
Tursunov Nodirjon Qayumjonovich, Saidraximov Azizjon Azim o'g'li, Nuriddinov Otabek Shuhrat o'g'li	
KAM QAVATLI TURAR-JOY BINOLARINI QURISHDA AN'ANAVIY QURILISH ASHYOLARIDAN FOYDALANISHNING IJOBIY TOMONLARI	702
Toshniyozov Otabek Hakimovich	
МИГРАЦИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА КАК ФАКТОР ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	706
Аскарова М.Т.	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИНАНСОВОГО УЧЕТА В ЧАСТНОМ МЕДИЦИНСКОМ УЧРЕЖДЕНИИ	711
Алимджанова Юлдуз Азизовна	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI BAHOLASHNING BELGILOVCHI ASOSIY KO'RSATKICHLARI VA ULARNING NAZARIY AHAMIYATI	718
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	

DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARI ASOSIDA INFRATUZILMA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	724
Saidova Kamolat Farhodovna	
XIZMATLAR EKSPORTI HAJMINING OSHISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	730
Alixonov Mirzoulug'bek Pahlavonjon o'g'li	
KORXONALAR IQTISODIY RIVOLANISHIDAGI TO'SIQLAR VA ULARNI OLDINI OLISH ORQALI KORXONA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	735
Bobomirzayev Isroil	
ПЕРСПЕКТИВЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ НЕФТЕГАЗОВОГО КОМПЛЕКСА В УЗБЕКИСТАНЕ	739
Бекмухамедова Малика Искандарбековна	
O'ZBEK TILIDA FONO-GRAFOSTILISTIK VOSITALARNING XUSUSIYATLARI	749
Islomov Dilshod Shomurodovich	
OHANGARON DARYOSI SUV RESURSLARIGA SANOAT KORXONALARINING TA'SIRINI TEZKOR ANIQLASH USLUBIYOTINI ISHLAB CHIQUISH	755
Aytmuratov Timurlan Paraxatovich, Abdullaev Botirjon Dadajonovich	
STRATEGIK MENEJMENT MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KORXONA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	759
Umarova Nilufar Abdulkaxor qizi	
KIMYO SANOATI OQOVA SUVLARI VA CHIQINDI ERITMALARDAN OG'IR RANGLI METALLARNI CHO'KTIRISHNING TADQIQOT USULLARI	763
Muzaffarov Umubek Umarovich, Xoliqulov Doniyor Baxtiyorovich, Aripov Avaz Rozikovich, Voxidov Baxriddin Raxmidinovich	
MEHNAT MIGRATSIYASI VA UNING KAMBAG'ALLIKKA TA'SIRI: INKLYUZIV IQTISODIYOT NUQTAI NAZARIDAN TAHLIL	769
Zokirova Manzura Ilhomovna	
FRANCHAYZINGNING HUDUDIY RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI PANEL REGRESSIYASI VA MATEMATIK MODELLASHTIRISH ASOSIDA TIZIMLI BAHOLASH	774
Xodjayev Anvar Rasulovich	
TASHKILOTLARDA XODIMLARNI BOSHQARISH VA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	781
Rasulov Shohruxbek G'ulomjon o'g'li, Ibragimov Isroil Usmonovich	
RAQAMLI DASTUR BILAN BOSHQARILADIGAN (RDB) DASTGOHLARDA GEOMETRIK MASALANING YECHIMI	785
Xasanov B.M., Yusupov S.M., Abdullajonov A.Sh., Alibekov R.K.	
"YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TISHDA HUDUDLARNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH MASALALARI	792
Baxtiyorov Umid Kaxramon o'g'li	
KKI ROTORLI DOIMIY MAGNITLI SHAMOL TURBINASINING MATEMATIK MODELI	798
Bekishev Allabergen Yergashevich, Saodullayev Abror Saypullayevich	
QISHLOQ JOYLARDA AVTOSERVIS XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI: MUAMMOLARI, ISTIQBOLLARI VA YECHIMLARI	802
Shaymardanova Dildora Xaydarjon qizi	
OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING RAQAMLI VA YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDAGI O'RNI VA RIVOJLANISH TAMOIYILLARI	807
Sharipova Shahlo Istamovna	
ASSESSING THE ECONOMIC EFFICIENCY OF GOVERNMENT INVESTMENT INCENTIVE MECHANISMS IN ENSURING ECONOMIC DEVELOPMENT: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN	811
Abdullaev Zafar Anvarovich	
HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA MINTAQAVIY TURISTIK KLASSTERLARINING STRATEGIK AHAMIYATLI	818
Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich	

ECONOMETRIC ANALYSIS OF THE IMPACT OF HOUSING BUBBLES ON COMMERCIAL BANKS IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM NPL, LCR, AND CAR (2020–2025).....	826
Botirov Islombek Ulug'bek o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA RISK-MENEJMENT TIZIMIDA ESG-MA'LUMOTLAR O'RNI	836
Madaminov Bekzod Allayarovich	
HUDUDIIY BARQAROR RIVOJLANISHNI UCH BOSQICHLI STRATEGIK YONDASHUV ASOSIDA SHAKLLANTIRISH	841
Nazarov Nazirjon Narzilloevich	
SANOAT TARMOQLARINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNI TA'MINLASHDA YASHIL IQTISODIYOT MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	846
Yusupov Bekzod Ulug'bekovich	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PROJECT MANAGEMENT: TRANSFORMING PLANNING, EXECUTION, AND DECISION-MAKING	850
Utkirova Maftuna Murodjon qizi	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLAR BAZASINI BAHOLASH SAMARADORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH.....	858
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
MAISHIY TEXNIKA EKSPORTIDA ENERGIYA SAMARADORLIGI VA IQTISODIY NATIJADORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	862
Kushmanova Mahbuba	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA DAVLAT AKTIVLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI	866
Sharapov Farrux Shomuratovich	
TA'LIMGA INVESTITSIYANING UZOQ MUDDATLI IQTISODIY VA PEDAGOGIK SAMARASI	870
Siroj Zarina Rustambekovna	
O'ZBEKISTONDA AHOLI TUG'ILISH DINAMIKASI VA DEMOGRAFIK SALOHİYATNING STATISTIK TAHLILI: BARQAROR TARAQQIYOT VA "YASHIL" IQTISODIYOT KONTEKSTIDA.....	875
Abduraxmanov Abduazim Djalaliddinovich	
SURXONDARYO VILOYATIDA PARRANDA GO'SHTI ISHLAB CHIQRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	878
Ismoilov Zuhridin Sayitqulovich	
ASOSIY VOSITALARNI HAQQONIIY QIYMATDA BAHOLASH MASALALARI (5-SONLI BHMSGASOSAN).....	882
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
SINXRON KOMPENSATORLARNING NAZARIY ASOSLARI	886
Bekishev Allabergen Yergashevich, Zayniyeva Oliyaxon Egamberdiyevna, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Yo'ldosheva Nozima Zohid qizi	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	892
Jurayev Elyorbek Sobirjon o'g'li	
DAVLAT AKTIVLARINI SOTISH DAROMADLARINI MAHALLIY BUDJETLAR O'RTASIDA PARITET ASOSIDA TAQSIMLASH MODELII	897
Umida Imanova Baxtiyorovna	
MIKROFIRMALARNI SOLIQQA TORTISHNING DOLZARB MASALALARI	901
Saparov Shamsiddin Shermamat o'g'li	
BAHOLASH METODOLOGIYASINING IQTISODIY SIYOSATGA TA'SIRI: O'ZBEKISTONDA SHAFFOF MODEL TIZIMINI INSTITUTSIONAL TAHLIL QILISH.....	905
Sattorov Sanjar Abdumurodovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI BOSHQARUVINING TRANSFORMATSIYA KONSEPSIYASI	913
Boboxo'jayev Asliddin Muzaffarovich	

STRATEGIC SCENARIOS FOR ENSURING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE REGION.....	918
Srajidinova Nodira Shavkatovna	
TAHLIIY AMALLARNING METODOLOGIK ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	925
Tajekeev Ziynatdin Kobeyzinovich	
MULK QIYMATINI BAHOLASH SOHASIDAGI YANGILIKLAR VA UNI AMALIYOTGA JORIY ETISH YO'LLARI.....	932
Jaloliddinova Mohira Alisher qizi	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ КУРСОВ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ РАБОТНИКОВ ДОРОЖНОГО ХОЗЯЙСТВА В КОНТЕКСТЕ «ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ» — ОДИН ИЗ ФАКТОРОВ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ	937
Ахмедов Р. М.	
HUDUDIIY SANOAT DIVERSIFIKATSIYASI ASOSIDA KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGI VA MINTAQAVIY IQTISODIY SALOHİYATNI BAHOLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN MODELİ.....	945
Rahmonova Tillaoy Malik qizi	
ELEKTRON TIJORATDA RISK TUSHUNCHASINING IQTISODIY MAZMUN-MOHİYATI VA UNING TURLARI	950
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT OPERATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH XUSUSIDAGI ILMIY-NAZARIY QARASHLAR	954
Rahimov Akmal Matyaqubovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BANK TIZIMIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	961
Maqsudov Bunyodjon Abdusamat o'g'li	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BANK TIZIMIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Maqsudov Bunyodjon Abdusamat o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Bank ishi kafedrası PhD, dotsent v.b.

E-mail: b.maqsudov@tsue.uz

ORCID iD: 0000-0002-5821-6221

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari kredit portfelida muammoli (ishonchsiz) kreditlarning shakllanish sabablari, ularning miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari, shuningdek, ularni boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish yo'nalishlari keng ko'lamda tahlil qilinadi. Tadqiqot 2023–2025-yillar mobaynida O'zbekiston Markaziy bankining rasmiy statistik ma'lumotlari, Jahon banki va Xalqaro valyuta jamg'armasining hisobotlari asosida olib borilgan. Muammoli kreditlarning umumiy kredit portfelidagi ulushi, davlat va xususiy banklar o'rtasidagi farqlar, zamonaviy risklarni boshqarish tizimlari va xalqaro tajriba taqqoslab tahlil etilgan. Olingan natijalarga asosan, muammoli kreditlarni kamaytirish va bank tizimi barqarorligini mustahkamlash bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: muammoli kreditlar (NPL), kredit portfeli, risklarni boshqarish, bank tizimi barqarorligi, kredit sifati, proviziyalar, restrukturizatsiya, Basel III, moliyaviy nazorat, O'zbekiston.

Abstract: This scientific article comprehensively analyzes the causes of non-performing loans (NPLs) formation in the loan portfolios of commercial banks of the Republic of Uzbekistan, their quantitative and qualitative indicators, as well as directions for improving NPL management mechanisms. The study is based on official statistical data of the Central Bank of Uzbekistan for 2023–2025, reports of the World Bank and the International Monetary Fund. A comparative analysis of NPL ratios, differences between state-owned and private banks, modern risk management systems, and international experience has been conducted. Based on the results obtained, scientifically grounded recommendations have been developed to reduce NPLs and strengthen banking system stability.

Keywords: non-performing loans (NPLs), loan portfolio, risk management, banking system stability, credit quality, provisions, restructuring, Basel III, financial supervision, Uzbekistan.

Аннотация: В данной научной статье проводится комплексный анализ причин формирования проблемных кредитов (NPL) в кредитных портфелях коммерческих банков Республики Узбекистан, их количественных и качественных показателей, а также направлений совершенствования механизмов управления ими. Исследование проводилось на основе официальных статистических данных Центрального банка Узбекистана за 2023–2025 годы, отчетов Всемирного банка и Международного валютного фонда. Проведён сравнительный анализ уровней NPL, различий между государственными и частными банками, современных систем управления рисками и международного опыта. На основании полученных результатов разработаны научно обоснованные рекомендации по снижению NPL и укреплению стабильности банковской системы.

Ключевые слова: проблемные кредиты (NPL), кредитный портфель, управление рисками, стабильность банковской системы, качество кредитов, провизии, реструктуризация, Базель III, финансовый надзор, Узбекистан.

KIRISH

Bank tizimi har qanday mamlakatning iqtisodiy rivojlanishida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Moliyaviy vositachilik, kapital taqsimlash va investitsiyalarni rag'batlantirish funksiyalarini bajaruvchi tijorat banklari milliy iqtisodiyotning muhim moliyaviy institutlari hisoblanadi. Biroq kreditlash faoliyati o'z tabiatiga ko'ra kredit riski bilan uzviy bog'liq bo'lib, uning yetarlicha boshqarilmasligi muammoli kreditlarning yuzaga kelishiga sabab bo'ladi [1].

Muammoli kreditlar (non-performing loans — NPL) — bu qarz oluvchilar tomonidan belgilangan muddatlarda to'lanmagan yoki kechiktirish ehtimoli yuqori bo'lgan kreditlar majmuasini ifodalaydi. Jahon amaliyotida NPL ko'rsatkichi 90 kundan ortiq muddatga kechiktirilgan kreditlarning jami kredit portfeliga nisbati sifatida hisoblab chiqiladi [2]. Ushbu ko'rsatkich bank tizimining salomatligi va barqarorligini baholashda asosiy indikator vazifasini o'taydi.

O'zbekiston Respublikasi 2017-yildan boshlab boshlangan keng ko'lamli iqtisodiy islohotlar doirasida bank tizimini sifat jihatidan yangilash va xalqaro standartlarga yaqinlashtirish yo'lida izchil sa'y-harakatlar qilmoqda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 12-maydagi PF-5992-sonli "2020–2025-yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni doirasida tijorat banklari

faoliyatini liberallashtirish, davlat banklarini xususiylashtirish, prudensial nazoratni kuchaytirish kabi muhim tadbirlar amalga oshirilmoqda [3].

Biroq 2023–2025-yillar statistik ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, rasmiy ko'rsatkichlar bo'yicha NPL darajasi 3,5–4,4 foiz oralig'ida bo'lsa-da, Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) bo'yicha hisoblanganda bu ko'rsatkich sezilarli darajada yuqori — 7,8 foizga yetib borishi mumkin [4]. Bundan tashqari, substandart kreditlar bilan birgalikda muammoli aktivlarning umumiy hajmi kredit portfelining 20 foiziga yaqinlashgan davrlar ham kuzatilgan [5].

Ushbu holat O'zbekiston bank tizimida muammoli kreditlarni boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish masalasini dolzarb ilmiy va amaliy muammoga aylantirmoqda. Muammoli kreditlarni vaqtida aniqlash, sinflashtirish, proviziyalar hosil qilish, restrukturizatsiya qilish va balansdan chiqarish jarayonlari samaradorligini oshirish bank tizimi barqarorligini ta'minlashning asosiy sharti hisoblanadi [6].

Tadqiqotning maqsadi: O'zbekiston bank tizimida muammoli kreditlarni boshqarishning amaldagi mexanizmlarini tahlil etish, ularning kamchiliklarini aniqlash hamda xalqaro tajribaga asoslanib, zamonaviy boshqaruv yondashuvlarini takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqot obyekti: O'zbekiston Respublikasi tijorat banklarining kredit portfeli va muammoli kreditlari.

Tadqiqot predmeti: muammoli kreditlarni boshqarish mexanizmlari, ularning samaradorligi va takomillashtirish yo'llari.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Muammoli kreditlarni boshqarish masalasi xalqaro moliyaviy adabiyotlarda keng o'rganilgan yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Keyingi o'n yilliklarda, ayniqsa 2007–2009-yillar global moliyaviy inqirozi va COVID-19 pandemiyasidan keyin, ushbu mavzu yanada dolzarb ahamiyat kasb etdi.

Bernanke va Gertler (1989) o'zlarining klassik asarida kredit bozoridagi ma'lumotlar asimmetriyasi va bank vositachiligi o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil etib, moliyaviy tizim nomukammalligi muammoli kreditlarning asosiy institutsional sababchisi ekanligini isbotladi [7]. Keyin Stiglitz va Weiss (1981) kredit ratsionirlovchi modelida qarz beruvchilar va oluvchilar o'rtasidagi axborot asimmetriyasi kreditlarning noto'g'ri taqsimlanishiga olib kelishini ko'rsatdi [8].

Makro darajadagi tadqiqotlar sohasida Klein (2013) Markaziy va Sharqiy Yevropa mamlakatlarining panel ma'lumotlari asosida o'tkazgan tahlilida YaIM o'sish sur'ati pasayishi, ishsizlik darajasining oshishi va real foiz stavkalarining yuqoriligi NPL ko'rsatkichini sezilarli darajada oshirishi isbotlandi [9]. Louzis, Vouldis va Metaxas (2012) Yunoniston tijorat banklari misolida makroiqtisodiy va bank-spetsifik omillarning NPL dinamikasiga ta'sirini tarkibiy tahlil etdi [10].

O'tish iqtisodiyotlari va rivojlanayotgan mamlakatlar kontekstida NPL boshqaruvini tadqiq etgan Nkusu (2011) IMF uchun tayyorlagan ishida zaiflashgan aktiv sifati bilan makroiqtisodiy muammolar o'rtasidagi qayta aloqa mexanizmini ko'rsatdi; muammoli kreditlar oshishi iqtisodiy inqirozni pasaytiruvchi omilga aylanishi mumkinligi haqida ogohlantirdi [11].

O'zbekiston va Markaziy Osiyo mintaqasi bo'yicha ilmiy tadqiqotlar ham mavjud. Azimov va Yusupov (2022) O'zbekiston bank tizimidagi strukturaviy o'zgarishlarni tahlil etib, kredit portfeli sifatini yaxshilashda prudensial nazoratning rolini ta'kidladi [12]. Razzaqov (2023) muammoli kreditlarning bank rentabelligi va kapitallashuviga ta'sirini empirik usullarda o'rganib, O'zbekistonda kredit riskini boshqarishning institutsional asoslarini kuchaytirish zaruratini asosladi [13].

Markaziy bank tomonidan chiqarilgan Moliyaviy barqarorlik sharhlarida (2022, 2023, 2024) muammoli kreditlarning sektoral taqsimoti, davlat va xususiy banklar bo'yicha farqlanishi hamda makroprudensial nazorat tadbirlari batafsil yoritilgan [5]. Jahon banki va XVJ tomonidan amalga oshirilgan moliyaviy sektor baholash dasturi (FSAP) 2024-yilgi hisoboti esa rasmiy va IFRS bo'yicha NPL ko'rsatkichi o'rtasidagi sezilarli farqni va yashirin muammoli aktivlar hajmini ochib berdi [4].

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mavjud ilmiy ishlar ko'proq makroiqtisodiy omillar va umumiy tendensiyalarni tahlil qilgan bo'lib, muammoli kreditlarni boshqarishning tizimli mexanizmlari — ayniqsa monitoring, restrukturizatsiya va rezident vositachi tashkilotlar faoliyatini baholash nuqtai nazaridan — O'zbekiston misolida yetarlicha tadqiq etilmagan. Ushbu tadqiqot ana shu bo'shliqni to'ldirish maqsadida amalga oshiriladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda kompleks metodologiyadan foydalanildi, bu esa mikro va makro darajadagi omillarni bir vaqtning o'zida tahlil etish imkonini berdi. Qo'llanilgan metodlar quyidagilardan iborat:

Birinchidan, tizimli tahlil usuli muammoli kreditlarni boshqarish mexanizmlarini bir butun tizim sifatida ko'rib chiqish, ularning tarkibiy elementlari va o'zaro aloqadorligini o'rganish uchun qo'llanildi. Ushbu yondashuv muammoni toifaviy chegaralarda emas, balki keng institutsional kontekstda ko'rishga yordam berdi [14].

Ikkinchidan, solishtirma tahlil usuli yordamida O'zbekiston bank tizimining NPL ko'rsatkichlari xalqaro standartlar va mintaqadosh mamlakatlar ko'rsatkichlari bilan qiyoslab o'rganildi. Xususan, Basel III talablari, Yevropa Ittifoqining EBA yo'riqnomalari va Gruziya, Qozog'iston, Armaniston misolidagi amaliyot taqqoslandi [2].

Uchinchidan, miqdoriy tahlil (statistik) usullari qo'llanildi: trend tahlili, koeffitsientlar hisoblash, ulushlar dinamikasini kuzatish. Asosiy ma'lumot manbalari sifatida O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining oylik va choraklik statistik byulletenlari (2023-yil yanvar — 2025-yil dekabr), Jahon banki va XVJ FSAP 2024 hisoboti, Moody's kredit reyting agentligining tahliliy ma'lumotlari hamda iqtisodiy jihatdan ommaviy nashrlangan ilmiy maqolalar qabul qilindi [3] [4] [5].

To'rtinchidan, hujjatlar va huquqiy-normativ bazani o'rganish orqali O'zbekistonda muammoli kreditlarni boshqarishni tartibga soluvchi qonunlar, Markaziy bank yo'riqnomalari va strategik hujjatlar tahlil etildi. Xususan, 2020–2025-yillarga mo'ljallangan Bank tizimini isloh qilish strategiyasi, Markaziy bankning 2023-yil 29-noyabr holatiga NPL bo'yicha ko'rsatmalari va tijorat banklarini litsenziyalashtirish me'yorlari o'rganildi.

Tadqiqotning cheklanishi shundan iboratki, ba'zi banklar bo'yicha to'liq moliyaviy hisobotlar ochiq manbada mavjud emas, shuning uchun tahlil rasmiy agregat statistika asosida olib borildi. IFRS bo'yicha hisoblangan ko'rsatkichlar faqat FSAP 2024 hisobotidan olindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston bank tizimida NPL dinamikasi (2023–2025). 2023–2025-yillar mobaynida O'zbekiston tijorat banklari kredit portfeli va muammoli kreditlari dinamikasi quyidagi ko'rinishda bo'ldi [4] [5] [15]:

1-jadval

O'zbekiston tijorat banklarida NPL dinamikasi (2023–2025)¹

Ko'rsatkich	01.01.2023	01.01.2024	01.12.2024	01.12.2025
Jami kredit portfeli (trln so'm)	390,2	470,6	525,9	595,3
NPL hajmi (trln so'm)	13,7	16,5	22,45	20,55
NPL ulushi (rasmiy, %)	3,5	3,5	4,27	3,45
Substandart kreditlar (% portfelda)	16,2	18,0	20,0	17,8
IFRS bo'yicha NPL (%)*	~6,5	~7,0	~7,8	~6,8

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turganidek, rasmiy NPL ko'rsatkichi 2023–2024-yillar davomida 3,5 foizdan 4,27 foizga ko'tarildi, 2025-yil dekabrga kelib esa 3,45 foizga tushdi. Biroq 2024-yilning avgust holatiga yozilgan FSAP hisoboti IFRS bo'yicha hisoblangan NPL 7,8 foizni tashkil etishini qayd etdi [4]. Bu farq ko'proq substandart kreditlarning NPL sifatida e'tirof etilmasligi, bir necha marta restrukturizatsiya qilingan kreditlarning rasmiylashtirilmagan muammoli majburiyatlar sifatida saqlanib qolishi bilan izohlanadi.

Nominalda muammoli aktivlarning umumiy hajmi (NPL + substandart) 2023-yil dekabrga kelib 111 trln so'mga yetib, 2020-yilga nisbatan 2,3 barobarga ko'paydi [4]. Bu mutlaq miqdoriy o'sish bank tizimida kredit portfeli sifatiga alohida e'tibor qaratish zarurligini ko'rsatadi.

Davlat va xususiy banklar bo'yicha taqqosiy tahlil. O'zbekiston bank tizimida davlat ulushi mavjud banklar va xususiy banklar o'rtasidagi NPL ko'rsatkichlari sezilarli farq qiladi. Quyidagi jadvalda 2025-yil dekabr holatiga asosiy banklar bo'yicha ma'lumotlar keltirilgan [15]:

2-jadval

Asosiy tijorat banklari bo'yicha NPL ko'rsatkichlari (01.12.2025 holatiga)²

Bank nomi	Kredit portfeli (trln so'm)	NPL hajmi (mlrd so'm)	NPL ulushi (%)	Bank turi
O'zmilliybank	104,878	3 534	3,4	Davlat
Agrobank	80,403	2 741	3,4	Davlat
Uzpromstroybank	64,937	1 981	3,1	Davlat
Ipoteka-bank	34,407	1 728	5,0	Xususiy
Tadbirkorlik rivojl. banki	24,445	1 390	5,7	Davlat

¹ **Manba:** Jahon banki / XVJ FSAP 2024 hisoboti asosida muallif hisob-kitobi; O'zbekiston Markaziy bankining rasmiy statistik byulletenlari [4] [5].

² **Manba:** O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining NPL to'g'risidagi ma'lumoti, 2025-yil 1-dekabr holati [15].

Bank nomi	Kredit portfeli (trln so'm)	NPL hajmi (mlrd so'm)	NPL ulushi (%)	Bank turi
TBC Bank	10,262	578	5,6	Xususiy
Anor Bank	~9,5	450	4,7	Xususiy
Hamkor Bank	~23,1	231	1,0	Xususiy
Orient Finans Bank	~13,4	67	0,5	Xususiy
Bank tizimi jami	595,3	20 545	3,45	—

Jadvaldan ko'rinadiki, davlat banklarining NPL ulushi o'rtacha 3,1–3,6 foiz atrofida bo'lsa-da, Tadbirkorlik rivojlanish banki 5,7 foiz bilan alohida ajralib turadi. Xususiy banklar orasida keskin farq mavjud: Hamkor Bank (1,0%) va Orient Finans Bank (0,5%) yetakchi pozitsiyada tursa, TBC Bank va Ipoteka-bank ko'rsatkichlari 5 foizdan oshmoqda. Bu esa kredit siyosatining yetukligi, risklarni boshqarish samaradorligi va kapital yetarliligi nuqtai nazaridan banklar o'rtasidagi tarkibiy farqlarni aks ettiradi [15].

Muammoli kreditlar shakllanishining asosiy sabablari. Tahlil natijalarida muammoli kreditlarning vujudga kelishida quyidagi omillar asosiy rol o'ynashi aniqlandi:

Makroiqtisodiy omillar: so'm devalvatsiyasi, real foiz stavkalarining yuqoriligi va ishbilarmon muhitdagi beqarorlik korxonalar qarzga xizmat ko'rsatish qobiliyatini pasaytirdi. Xorijiy valyutadagi kreditlar, asosan dollar kreditlari, valyuta riskiga duchor bo'lgan korxonalar uchun alohida muammo tug'dirmoqda, chunki ularning daromadlari asosan milliy valyutada bo'lsa-da, qarzlarini xorijiy valyutada to'lashlari lozim [4].

Yo'naltirilgan va imtiyozli kreditlar: 2024-yil oxiriga kelib, yo'naltirilgan va imtiyozli kreditlar jami kredit portfelinin 24 foizini tashkil etdi, 2020-yilda esa bu ko'rsatkich 39 foiz edi. Bu kreditlar ko'pincha bozor sharoitlari va to'lov qobiliyatidan qat'i nazar berilganligi sababli, NPLning asosiy manbai bo'lmoqda [6].

Kredit tahlilining yetarli emasligi: bir qator banklar kredit berish jarayonida qarz oluvchining to'lov qobiliyatini chuqur tahlil qilmaydi. Ayniqsa, kichik va o'rta biznesga yo'naltirilgan kreditlarda moliyaviy tahlilning yuzaki amalga oshirilishi muammoli kreditlarning ko'payishiga zamin yaratadi [12].

Garov ta'minotidagi kamchiliklar: ko'p hollarda garov sifati va baholashi yetarli emas. Ko'chmas mulk bozorining o'zgaruvchanligi fonida garov qiymati tushib, banklarni himoyasiz qilib qo'yadi. 2024-yil holatiga NPLning garov bilan qoplanish darajasi atigi 30,2 foizni tashkil etgani [4] bu muammoni ko'rsatib beradi.

Korporativ boshqaruv muammolari: davlat ulushi mavjud banklarda kredit qarorlarini qabul qilish jarayonining institutsional omillarga bog'liqligi, mustaqil risklarni boshqarish tizimining yetarlicha rivojlanmaganligi, ichki audit funksiyasining cheklanganligi muammoli kreditlarning asosiy institutsional sabablaridan hisoblanadi [6].

Amaldagi boshqaruv mexanizmlari va ularning baholanishi. O'zbekiston bank tizimida muammoli kreditlarni boshqarish bo'yicha quyidagi asosiy mexanizmlar joriy etilgan.

3-jadval

Muammoli kreditlarni boshqarish mexanizmlari va ularning samaradorligi³

Mexanizm	Amaldagi holat	Baholash
Kredit sinflashtirish tizimi	5 toifa: standart, kuzatuvdagi, substandart, shubhali, umidsiz	Mavjud, biroq umuman IFRS bilan mos emas
Proviziyalar hosil qilish	Markaziy bank me'yorlariga muvofiq majburiy proviziyalar	NPL qoplash darajasi 30% atrofida — past
Restrukturizatsiya	Muddatni uzaytirish, foizlarni kamaytirish, qayta jadvashtirish	Ko'p marta restrukturizatsiya NPL ko'rsatkichlarining to'liq va shaffof aks ettirilishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin
Balansdan chiqarish (write-off)	Qonuniy mexanizm mavjud, ammo past faollik	Haddan tashqari konservativ, NPL balansda saqlanib qolmoqda
Markaziy bank nazorati	Oylik NPL hisoboti, stress-testlar	Nazorat kuchaytirilgan, biroq kapital zaxiralari yetarli emas
Distress aktiv boshqaruvi	Yakka holda banklar tomonidan	Maxsus AMC (aktiv boshqarish kompaniyasi) yo'q

Hozirgi mexanizmlarning eng muhim kamchiligi shundan iboratki, maxsus Aktivlarni boshqarish kompaniyasi (AMC) mavjud emasligi sababli muammoli aktivlarni tizimli tarzda hal etish imkoniyati cheklangan. Ko'pgina Yevropa mamlakatlarida va Janubiy Koreyada (KAMCO) bunday tashkilotlar moliyaviy inqiroz davrlarida bank

3 **Manba:** Markaziy bank byulletenlari, FSAP 2024 va muallif tahlili asosida tuzildi [4] [5].

tizimini qutqarishning asosiy vositasi bo'lib xizmat qilgan [16].

Xalqaro tajriba taqqosiy tahlili. Muammoli kreditlarni boshqarishda xalqaro amaliyot ikki asosiy modelni ajratib ko'rsatadi: markazlashtirilgan va markazlashmagan yondashuv [16].

4-jadval

Muammoli kreditlarni boshqarishda xalqaro tajriba taqqosiy tahlili⁴

Mamlakat	Model	Asosiy vosita	NPL darajasi (2024)	Natija
Janubiy Koreya	Markazlashtirilgan	KAMCO — davlat AMCsi	0,5%	Yuqori samaradorlikka ega
Gruziya	Aralash	Maxsus qonunchilik + banklar	1,7%	Samarali
Qozog'iston	Markazlashtirilgan	Baiterek NC + aktiv boshqarish	3,1%	O'rta
Chexiya	Markazlashmagan	Banklar va bozor mexanizmi	1,9%	Samarali
Italiya	Aralash	Securitisation + AMC	3,5%	O'rta (yaxshilanmoqda)
O'zbekiston	Markazlashmagan	Banklar tomonidan individual	3,45% (rasmiy)	Yaxshilanish davom etmoqda

Qozog'iston tajribasi O'zbekiston uchun alohida qiziqarli: ikkala mamlakatda ham bank sektori asosan davlat banklari tomonidan boshqarilgan va shunga o'xshash iqtisodiy tarkibiy muammolar mavjud. Qozog'iston 2010-yillarning boshidan davlat mulkidagi Baiterek Milliy kompaniyasi doirasida NPL boshqaruvini tizimlashtirdi va buning natijasida NPL ko'rsatkichi sezilarli darajada yaxshilandi [16].

Janubiy Koreya 1997–1998-yillar moliyaviy inqirozidan keyin KAMCO orqali muammoli aktivlarni markazlashtirib sotib oldi va NPL darajasini 1998-yildagi 8,3 foizdan 2003-yilga kelib 2,6 foizga tushirdi. Bu tajriba katta muammoli aktivlarni yechish uchun davlat tomonidan moliyalashtirilgan AMC zarurligini ko'rsatdi [16].

Muammoli kreditlarni boshqarishni takomillashtirish yo'nalishlari. Tadqiqot natijalari va xalqaro tajriba asosida O'zbekiston bank tizimida muammoli kreditlarni boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha quyidagi asosiy yo'nalishlar tavsiya etiladi:

Aktivlarni boshqarish kompaniyasini (AMC) tashkil etish: Markaziy bank va Moliya vazirligi ishtirokida yoki alohida mustaqil tashkilot sifatida muammoli aktivlarni sotib oladigan va boshqaradigan maxsus korporatsiya tuzish zarur. AMC davlat banklaridagi muammoli aktivlarni bozor qiymatida sotib olib, ularni so'ngra tijorat yo'li bilan hal etishi mumkin. Janubiy Koreya (KAMCO), Malayziya (Danaharta) va Indoneziya (IBRA) tajribalari bunday tashkilotlar samarali faoliyat yuritishi mumkinligini isbotladi [16].

Kredit sinflashtirish standartlarini IFRS bilan uyg'unlashtirish: hozirda rasmiy NPL (3,45%) va IFRS NPL (taxminan 7–8%) o'rtasidagi sezilarli farq kredit portfeli sifatini to'g'ri baholashga to'sqinlik qilmoqda. Xalqaro standartlarga muvofiq IFRS 9 ning joriy etilishi kredit yo'qotish xaxiralarini aniqroq hisoblash va muammoli aktivlarni vaqtida aniqlash imkonini beradi [4].

Garov baholash va ijrosini kuchaytirish: garovni baholashning mustaqil va standartlashtirilgan tizimini joriy etish, garovni ijro etish (realization) jarayonini tezlashtirish va suddan tashqari hal etish mexanizmlarini rivojlantirish lozim. Garov qoplanish koeffitsiyenti 30,2 foizdan kamida 60–70 foizga yetkazilishi maqsadga muvofiq [4].

Yo'naltirilgan kreditlarni bozor sharoitlariga o'tkazish: 2024-yil yakuni bo'yicha jami kreditlarning 24 foizini tashkil etgan yo'naltirilgan va imtiyozli kreditlarni 2026–2028-yillarga mo'ljallangan jadval bo'yicha bozor sharoitlarida berilgan kreditlarga transformatsiya qilish jarayonini tezlashtirish zarur. Bu NPLning asosiy manbalaridan birini bartaraf etadi [6].

Kreditlashda raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektdan foydalanish: kredit oluvchilarni skoring, real vaqt rejimida monitoring qilish va erta ogohlantirishga asoslangan raqamli tizimlarni joriy etish orqali muammoli kreditlar vujudga kelishining oldini olish mumkin. Xususiy banklar (Hamkor Bank, Orient Finans Bank) tajribasi shuni ko'rsatadiki, zamonaviy risklarni boshqarish tizimlari NPL darajasini sezilarli darajada pasaytirmoqda [13].

Ichki audit va mustaqil risklar boshqaruvini kuchaytirish: ayniqsa, davlat banklarida kredit riskini boshqarish va muammoli kreditlarni aniqlash funksiyasini mustaqil risklar bo'limiga o'tkazish, ushbu bo'limning boshqaruv kengashiga bevosita hisobot berishi zarur. Bunday tashkiliy o'zgarish kredit qarorlarining shaffofligi va

4 **Manba:** IMF World Economic Outlook 2024, EBA Risk Dashboard 2024, muallif tahlili [2] [16].

mustaqilligini oshirib, kredit portfeli sifatini yaxshilashga xizmat qiladi [12].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqot O'zbekiston Respublikasi bank tizimida muammoli kreditlarni boshqarish mexanizmlarini 2023–2025-yillar statistik ma'lumotlari asosida keng ko'lamli tahlil etdi. Olingan natijalar quyidagilarni ko'rsatmoqda.

Birinchidan, rasmiy NPL ko'rsatkichi 2023-yil boshidagi 3,5 foizdan 2024-yil o'rtalaridagi 4,27 foizga ko'tarilib, 2025-yil dekabrga kelib 3,45 foizga tushgan. Biroq IFRS bo'yicha hisoblanganda bu ko'rsatkich 7–8 foiz atrofida bo'lib, ikki tomonlama hisobot masalasi hal etilmagan muammo sifatida qolmoqda [4] [5].

Ikkinchidan, davlat va xususiy banklar o'rtasida NPL ko'rsatkichlarida tarkibiy farqlar mavjud bo'lib, xususiy banklar orasida Hamkor Bank (1,0%) va Orient Finans Bank (0,5%) eng yaxshi natijani ko'rsatmoqda. Bu yerda risklarni boshqarish madaniyati, kredit tahlilining sifati va operatsion mustaqillik hal qiluvchi rol o'ynamoqda [15].

Uchinchidan, yo'naltirilgan kreditlar (jami portfelning 24%), garov qoplanishining pastligi (30,2%) va maxsus Aktivlarni boshqarish kompaniyasining yo'qligi muammoli kreditlar boshqaruvidagi asosiy tizimiy kamchiliklar sifatida aniqlandi [4].

To'rtinchidan, xalqaro tajriba (Janubiy Koreya, Qozog'iston, Gruziya) ko'rsatadiki, muammoli kreditlarni muvaffaqiyatli boshqarish uchun markazlashtirilgan AMC tizimi, standartlashtirilgan kredit sinflashtirish va mustaqil risklar boshqaruvi zarur sharoitlardir [16].

Ilmiy hissa nuqtai nazaridan, ushbu tadqiqot O'zbekiston bank tizimida NPL boshqaruvini tizimli tahlil etgan va maxsus AMC tashkil etish, IFRS 9 ni joriy etish, garov tizimini modernizatsiya qilish va yo'naltirilgan kreditlarni bozor munosabatlariga o'tkazish bo'yicha integratsiyalashgan tavsiyalar majmuasini ishlab chiqqan ushbu yo'nalishdagi ilmiy tadqiqotlardan biri sifatida baholanishi mumkin. Mazkur tavsiyalarni amaliyotga tatbiq etish O'zbekiston bank tizimining barqarorligini mustahkamlashga va uning xalqaro raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Maqsudov, B. A. (2023). Tijorat banklari kredit portfelida muammoli kreditlar shakllanishining institutsional omillari. TDIU ilmiy axboroti, 4(1), 88–101.
2. Basel Committee on Banking Supervision. (2017). Prudential treatment of problem assets — definitions of non-performing exposures and forbearance. Basel: Bank for International Settlements.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5992-son Farmoni. (2020, 12-may). 2020–2025-yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida. <https://lex.uz/docs/-4811025>
4. International Monetary Fund. (2025). Republic of Uzbekistan: Financial Sector Assessment Program — Financial System Stability Assessment. IMF Country Report No. 2025/145. Washington, D.C.: International Monetary Fund.
5. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2024). 2023-yil uchun moliyaviy barqarorlik sharhi. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki.
6. International Monetary Fund. (2025). Republic of Uzbekistan: Financial Sector Assessment Program — Detailed Assessment of Observance — Basel Core Principles for Effective Banking Supervision. IMF Country Report No. 2025/227. Washington, D.C.: International Monetary Fund.
7. Bernanke, B., & Gertler, M. (1989). Agency costs, net worth, and business fluctuations. American Economic Review, 79(1), 14–31.
8. Stiglitz, J. E., & Weiss, A. (1981). Credit rationing in markets with imperfect information. American Economic Review, 71(3), 393–410.
9. Klein, N. (2013). Non-performing loans in CESEE: Determinants and impact on macroeconomic performance. IMF Working Paper, WP/13/72. Washington, D.C.: International Monetary Fund.
10. Louzis, D. P., Vouldis, A. T., & Metaxas, V. L. (2012). Macroeconomic and bank-specific determinants of non-performing loans in Greece: A comparative study of mortgage, business and consumer loan portfolios. Journal of Banking & Finance, 36(4), 1012–1027.
11. Nkusu, M. (2011). Nonperforming loans and macrofinancial vulnerabilities in advanced economies. IMF Working Paper, WP/11/161. Washington, D.C.: International Monetary Fund.
12. Azimov, A., & Yusupov, N. (2022). O'zbekiston bank tizimidagi tarkibiy o'zgarishlar va kredit portfeli sifati. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 3(2), 45–62.
13. Razzaqov, A. B. (2023). Muammoli kreditlarning bank rentabelligi va kapitallashuviga ta'siri: O'zbekiston tijorat banklari empirik tahlili. Moliya va bank ishi, 12(3), 33–52.
14. Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches. 5th ed. Thousand Oaks: SAGE Publications.
15. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2025). Tijorat banklarining muammoli kreditlari (NPL) to'g'risida 2025-yil 1-dekabr holatiga ma'lumot. Cbu.uz.
16. Klingebiel, D. (2000). The use of asset management companies in the resolution of banking crises: Cross-country experience. World Bank Policy Research Working Paper No. 2284. Washington, D.C.: World Bank.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100